

1 Administrative bestemmelser (§ 1 - § 47)

Vejledning i kommunernes stikprøvekontrol i tilgængelighed

0.0 Forord

Denne vejledning er rettet mod byggesagsbehandlerne i kommunerne i forbindelse med den kommunale stikprøvekontrol. Vejledningen fokuserer udelukkende på den del af stikprøvekontrollen, der vedrører tilgængelighed.

I 10 pct. af de byggesager, som har fået ibrugtagningstilladelse, skal kommunen foretage stikprøvekontrol af den samlede dokumentation for overholdelsen af bygningsreglementet, som ansøger har indsendt ved færdigmelding. Det er kommunens opgave ved stikprøvekontrollen at påse, at byggeriet overholder bygningsreglementets krav¹. Stikprøvekontrollen som helhed beskrives i *Vejledning om byggesagsbehandling efter BR18*².

*Tiltagspakken til fremme af tilgængelighed 2018*³ har formuleret et mål om optimalt udbytte af stikprøvekontrollen med hensyn til følgende områder:

- Sikre ensartet kontrolniveau i kommunernes kontrol
- Bringe fundne mangler i orden
- Identificere de områder, hvor der er udfordringer med efterlevelsen af tilgængelighedsbestemmelserne

Denne vejledning skal understøtte kommunernes indsats i forbindelse med den del af stikprøvekontrollen, der vedrører tilgængelighed. Det betyder, at denne del vedrørende tilgængelighed skal betragtes som en del af den samlede stikprøvekontrol og dermed ikke som en ekstra kontrol.

I stikprøvekontrollen skal kommunerne bl.a. vurdere, om de udtrukne byggesager tilbyder ligeværdighed i adgangsforhold og indretning⁴. Et ensartet kontrolniveau vil understøtte en identificering af, hvor udfordringerne befinder sig. Derfor er det vigtigt, at stikprøvekontrollen omfatter alle relevante bestemmelser i bygningsreglementet.

1) Bygningsreglementet, kap. 1, § 46.

2) Bygningsreglementet, kap. 1, Vejledning om byggesagsbehandling efter BR18.

3) Tiltagspakke til fremme af tilgængelighed 2018, Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, 23. januar 2018

4) Bygningsreglementet, kap. 2, Vejledning til brugerbegreb, 0.0.0.

1.0 Stikprøvekontrol - Afklaring af bestemmelser og brugergruppe

Til den enkelte byggesag følger en erklæring fra ansøger i forbindelse med færdigmeldingen om, at det færdige byggeri er i overensstemmelse med byggetilladelsen og bygningsreglementet⁵

Det indledende skridt i kommunens kontrol er at afklare, hvilke bestemmelser i bygningsreglementet den pågældende byggesag er omfattet af, når det drejer sig om tilgængelighed, samt brugergruppens sammensætning. I forbindelse med afklaring af, hvilke bestemmelser byggesagen er omfattet af, anvendes oversigtsnøglen i tabel 1. Oversigtsnøglen oplister de bestemmelser, der er relevante i forhold til fire overordnede bygningstyper, henholdsvis boligbebyggelse/boliger, offentligt tilgængelige bygninger, bygninger med arbejdspladser samt hotel, kro og lignende. De relevante bestemmelser er oplyst tematisk ud fra formålet med bestemmelserne, f.eks. at 'kunne komme frem til en funktion i en bygning' eller at 'kunne komme på toilettet'.

	Boligbebyggelse / boliger	Offentligt tilgængelige bygninger	Bygninger med arbejdspladser	Hotel, kro og lign.
Kunne komme frem til bygning/ opholdsareal/ parkeringsareal	§ 48, § 49	§ 48, § 49	§ 48, § 49	§ 48, § 49
Ind i bygning	§ 51, § 52, § 53, § 54	§ 51, § 52, § 53, § 54	§ 51, § 52, § 53, § 54	§ 51, § 52, § 53, § 54
Kunne komme frem til funktion	(frem til bolig), § 55, § 56, § 57, § 58, § 59, § 60, § 61	§ 55, § 56, § 57, § 58, § 59, § 60, § 61, § 62	§ 55, § 56, § 57, § 58, § 59, § 60, § 61	§ 55, § 56, § 57, § 58, § 59, § 60, § 61 § 232
Kunne tage elevator	§ 242, § 244, § 245, § 246 Ombygning/ tilbygning: § 247	§ 242, § 244, § 246	§ 242, § 244, § 246	§ 242, § 244, § 246
Kunne benytte brugerbetjente anlæg	§ 159, § 160	§ 159, § 160	§ 159, § 160	§ 159, § 160
Kunne komme på toilettet	§ 204	§ 214, § 215, § 216	§ 223 § 224	§ 233 § 234, § 235, § 236
Kunne forsamles		§ 217, § 218 § 220		
Kunne benytte altan ved hotelværelse				§ 237
Kunne parkere	§ 399, § 401	§ 399, § 401	§ 399, § 401	§ 399, § 401
Kunne aflevere affald	§ 65, § 397	§ 65, § 397	§ 65, § 397	§ 65, § 397

Tabel 1.: Oversigtsnøgle, der viser relevante bestemmelser i bygningsreglementet i forhold til de fire overordnede bygningstyper boligbebyggelse/boliger, offentligt tilgængelige bygninger, bygninger med arbejdspladser samt hotel, kro og lignende.

Brugergruppens sammensætning

Når det er afklaret, hvilke bestemmelser i bygningsreglementet den pågældende byggesag er omfattet af, er næste skridt at afklare brugergruppens sammensætning.

Bygningsreglementet stiller i kap. 2 krav om, at brugerne ved egen hjælp skal kunne komme frem til, ind og frem til funktioner i bygninger, opholdsarealer og parkeringsarealer. Det er derfor relevant at afklare sammensætningen af brugergruppen i relation til den færdige bygnings overordnede funktion eller funktioner.

Brugerne af en bygning, et opholdsareal eller et parkeringsareal kan være alle mennesker med ingen, mindre eller større funktionsnedsættelser⁶. Der kan derfor være tale om en mangfoldig brugergruppe.

Ligeværdighed i adgangsforhold og indretning handler om at gøre det muligt for alle mennesker, uanset omfanget af en funktionsnedsættelse at deltage i såvel hverdagsaktiviteter som andre typer af aktiviteter – uddanne sig, passe sit arbejde,

handle dagligvarer, deltage i børnehavens årlige sommerfest, gå i teatret, være på en legeplads med sine børn eller børnebørn, dyrke sport i den lokale klub mv.

For mere inspiration til fastlæggelse af brugergruppe henvises til 2.0 Uddybning angående brugerne samt *Vejledning til brugerbegreb*⁷ i bygningsreglementet.

5) Bygningsreglementet, kap. 1, § 40, stk. 2.

6) Bygningsreglementet, kap. 2, Vejledning til brugerbegreb, 3.0.0.

7) Bygningsreglementet, kap. 2, Vejledning til brugerbegreb

1.1 Stikprøvekontrol – 1. fase: Tilstrækkelig dokumentation

Vejledningen er for overskuelighedens og forståelsens skyld inddelt i faser.

I 1. fase af stikprøvekontrollen skal kommunen vurdere, om omfanget af dokumentationen er tilstrækkelig.

Når ansøger færdigmelder byggesagen skal kommunen, jf. bygningsreglementet⁸, kontrollere, om ansøger har indsendt dokumentation for overholdelse af de bestemmelser i bygningsreglementet, der er relevante i byggetilladelsen, inden kommunen kan give en ibrugtagningstilladelse. Stikprøvekontrollen indeholder en tilsvarende kontrol af omfanget af dokumentationen for at sikre et tilstrækkeligt udgangspunkt for en kvalificeret vurdering af dokumentationen i stikprøvekontrollens 2. fase, se afsnit 1.2 i indeværende vejledning samt Vejledning om byggesagsbehandling efter BR18.

Derefter tager kommunen endeligt stilling til, hvorvidt omfanget af dokumentationen er i orden, eller om der mangler dokumentation. Hvis der mangler dokumentation, eller der burde have været ansøgt om dispensation, vil der være tale om en formel mangel. Senere i kontrollen, vil der være tale om en materiel mangel, hvis bestemmelserne ikke er efterlevet i de dokumenterede løsninger.

Anbefaling til dokumentation

Det er ansøgers opgave selv at vurdere, hvorledes byggeprojektet dokumenteres. For at imødekomme, at ansøger får indsendt den rette dokumentation fra start angående ligeværdig adgang og indretning, kan kommunen i en eventuel forhåndsdialog anbefale ansøger at være opmærksom på følgende temaer:

- Byggeriets idé
- Brugerkarakteristik
- Hvorledes bygningen understøtter bevægelse frem til, ind i og frem til bygningens funktioner
- Funktionalitet og brugsværdi – konkrete løsninger

Tabel 2. uddyber de enkelte temaer. En kombination af tekst, tegninger, diagrammer og oversigtsplaner anbefales til udarbejdelse af beskrivelserne, som tilsammen danner den samlede dokumentation.

Tema	Anbefaling til dokumentation
Byggeriets idé	En beskrivelse af, hvordan intentionen om ligeværdighed i adgangsforhold og indretning i bygningsreglementets bestemmelser er tolket og indarbejdet i byggeprojektet på et overordnet niveau. Det gælder f.eks. principper for placering af bygning på grunden, disponering af bygning og way-finding. Det betyder, at sammenhængen mellem intentionen og det, som er bygget, dokumenteres.
Brugerkarakteristik	En karakteristik af brugergruppens sammensætning ift. bygningens anvendelse og funktion og en beskrivelse af, hvordan brugernes behov er indarbejdet i byggeriets idé.

<p>Hvorledes bygningen understøtter bevægelse frem til, ind i og gennem bygningen frem til bygningens funktioner</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse af, hvorledes bygningen understøtter bevægelsen frem til bygningen, ind i bygningen og frem til bygningens funktioner for de forskellige brugere i relation til deres behov. • En detaljeret gennemgang af de forskellige bygningsfysiske forhold og elementer i relation til bygningsreglementets bestemmelser (se evt. tabel 1). Det gælder f.eks. belysning, belægning, ramper, trapper og elevatorer. • Hvis en løsning går igen flere steder i byggesagen, kan der indsendes dokumentation for denne løsning samt beskrivelse af, hvor den optræder i byggesagen. • Hvis der f.eks. er tale om forskellige typer af trapper, skal hver enkelt trappetype dokumenteres, og forskelle skal fremgå tydeligt.
<p>Funktionalitet og brugsværdi – konkrete løsninger</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrivelse af, hvorledes brugerbetjente anlæg kan betjenes ved egen hjælp. • Beskrivelse af wc-rums størrelse og placering (kun ved boliger). • Beskrivelse af toiletfacilitet (opfyldelsen af de otte delkrav i bygningsreglementet) samt information i oversigtsplaner/diagrammatisk oversigtsplan om placering og antal. • Beskrivelse af forsamlingslokale, herunder information om teleslyngeanlæg samt antal og placering af pladser til personer med særlige pladsbehov. • Beskrivelse af hotelværelse med badeværelse (opfyldelsen af de otte delkrav i bygningsreglementet), samt information om antal og placering. • Beskrivelse af parkeringsareal med information om og begrundelse for antal pladser til handicappede køretøjer samt deres placering. • Beskrivelse af hvorledes affaldssystemer kan betjenes ved egen hjælp.

Tabel 2.: Anbefaling om dokumentation og dens indhold.

I en eventuel forhåndsdialog mellem ansøger og kommune kan specifikationer omkring dokumentationen, og i hvilket format den skal afleveres, drøftes og aftales.

8) Bygningsreglementet, kap. 1, § 43, stk. 2

1.2 Stikprøvekontrol - 2. fase: Vurdering af løsninger

I denne fase af stikprøvekontrollen skal kommunen kontrollere, om dokumentationen er i overensstemmelse med byggetilladelsen, og de bestemmelser i bygningsreglementet, som ansøger tidligere har indsendt erklæring om, at byggesagen overholder.

Byggesagsbehandleren skal i denne fase granske den indsendte dokumentation. Granskningen kan suppleres af et tilsyn på stedet. I granskningen vurderes det, om de beskrevne løsninger i dokumentationen efterlever byggetilladelsen og bygningsreglementets bestemmelser. Alt efter bygningstype vælges det relevante bygningsspør i oversigtsnøglen som udgangspunkt for granskningen.

Byggesagens dokumentation holdes op imod de enkelte bestemmelser i bygningsreglementet, og det vurderes, om de dokumenterede løsninger er opført i overensstemmelse med bestemmelserne. I de tilfælde, hvor de dokumenterede løsninger ikke lever op til bestemmelserne, er der tale om en materiel mangel.

Det er på dette tidspunkt i stikprøvekontrollen, at det vurderes, om dokumentationens beskrevne løsninger tilgodeser ligeværdighed i adgangsforhold og indretning samt sikrer, at brugerne ved egen hjælp kan benytte bygningen og dens funktioner.

Mere information om ligeværdig samt en definition af 'ved egen hjælp' præsenteres i afsnit 3.0 *Uddybning af ligeværdighed i adgangsforhold og indretning*. Ligeledes henvises til DS-håndbog 186:2017 for konkrete eksempler på, hvordan

bygningsreglementets bestemmelser kan overholdes ved brug af eksempler fra DS/ISO 21542.

Omfang og antal

Bygningsreglementets bestemmelser omhandler en række detailkrav, hvor et givet antal er defineret. Det gælder antallet af sengepladser indrettet med egne bade- og wc-faciliteter. Andre bestemmelser anvender begrebet 'passende antal'. Det gælder pladser til personer med særlige pladskrav i lokaler og anlæg med fastmonterede publikumspladser samt antallet af parkeringspladser til handicapegnede køretøjer.

Vurderingen af behovet og dermed hvad, der er et passende antal, bør dog altid tage udgangspunkt i bygningens funktion, størrelse, kapacitet samt brugergruppe.

Eksempelvis har det vist sig, at der er brug for et større antal parkeringspladser til handicapegnede køretøjer (mere end de fem pladser, der er udlagt) ved kulturcenteret Nordkraft i Aalborg, som bl.a. huser en biograf, et spillested, et teater, et sundhedscenter, en forening for handicapdræt samt en del af Aalborg Universitet⁹.

I denne 2. fase af stikprøvekontrollen er det kommunens opgave at vurdere, hvordan der i dokumentationen er gjort rede for antallet af f.eks. parkeringspladser til handicapegnede køretøjer i relation til typen af byggeprojekt i den pågældende byggesag.

9) Grangaard, S. & Pedersen, L.S. (2014) Tilgængelighed i forbindelse med ombygning – et casestudie af Nordkraft. SBI 2014:16. Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, København.

1.3 Stikprøvekontrol – 3. fase: Vurdering af mangel

I denne fase af stikprøvekontrollen skal kommunen vurdere betydningen af de ulovlige forhold (såvel materielle som formelle mangler). Hvis kommunen bliver opmærksom på et ulovligt forhold, er den forpligtet til at søge forholdet lovliggjort, medmindre det er af bagatelagtig karakter.

Grænsen for, hvad kommunen opfatter som bagatelagtigt, kan variere imellem de tekniske områder og dermed kapitler i bygningsreglementet. Når betydningen af et forhold skal vurderes, relaterer tilgængelighedsområdet sig i særdeleshed til brugergruppen og bestemmelsernes formål. Små afvigelser fra bestemmelserne kan have afgørende betydning for brugsværdien og dermed brugernes muligheder for at gøre brug af bygningernes funktioner, opholdsarealer og parkeringsarealer. Hensyn til brugerne skal derfor inddrages i vurderingen.

I det følgende præsenteres eksempler på denne problemstilling, som kommunen bør være opmærksom på, når det vurderes, om en mangel er af bagatelagtig karakter. Det er hensigten, at disse eksempler kan bidrage til en forståelse af brugsværdien, brugernes situation og deres møde med det fysiske miljø.

Kunne komme hen til

Særligt for personer med synsnedsættelse, personer med gangbesvær, men også børn, er det afgørende for både brugskvalitet og sikkerhed, at gangareal frem til bebyggelse er anlagt med taktile adskillelse til andre trafikformer (cykel, bil).

Kunne komme ind

Et 9M murhul giver, afhængig af dørkarmens udformning, ikke nødvendigvis en fri passagebredde på 0,77 meter ved lyd- eller branddøre. En fri passage på 0,77 meter er nødvendig for, at en elektrisk kørestol kan passere.

Kunne komme rundt og kunne benytte brugerbetjente anlæg

I forbindelse med elevatorer og brugerbetjente anlæg er det afgørende, at hele betjeningspanelet kan nås og dermed anvendes ved egen hjælp, eksempelvis siddende i en kørestol.

Kunne komme på toilettet

Det frie manøvreareal eller pladsen ved siden af wc'et er reelt ikke frit, hvis dørbladet fra en indadgående dør, en radiator eller et puslebord (også væghængt) tager del i pladsen. Et ikke frit manøvreareal kan i yderste konsekvens hindre, at en kørestolsbruger kan komme på toilettet.

Afstanden mellem wc'et og håndvasken samt armatur har afgørende betydning for brugsværdien og muligheden for at kunne vaske sine hænder. Hvis afstanden er for stor, er det umuligt at sidde på toilettet og nå håndvasken samt betjene armaturet i forbindelse med vask af hænder.

Udformningen af brusearealet ved en bade- og wc-facilitet på et hotelværelse kan have betydning for brugsværdien. Hvis friarealet ved siden af håndvasken anvendes som bruseareal, kan en kant ved brusearealet hindre en person i kørestol i at manøvrere.

Kunne parkere

Passende arealer til parkering af handicapegnede køretøjer (personbil, kassebil/minibus, el-scooter) udlagt tæt på indgangen har betydning for brugernes mulighed for at anvende bygninger og arealer. Hvis en person med gangbesvær skal parkere sin bil eller sin el-scooter langt fra den bygning, som vedkommende skal benytte, er der tale om tab af brugsværdi, fordi personen har svært ved eller ikke kan gå over længere afstande.

I forbindelse med et parkeringsareal og et antal parkeringspladser rettet mod handicapegnede køretøjer, har det afgørende betydning, at niveauspring mellem parkeringsareal og gangareal højst er 2,5 cm. Hvis niveauspringet er højere, kan personer i kørestol eller personer med gangbesvær være nødt til at bevæge sig ud på kørebanen for at finde et sted med et lavere niveauspring, de kan forcere for at komme til gangarealet.

1.4 Afslutning

Formålet med stikprøvekontrollen er også at identificere de områder, hvor der er udfordringer med efterlevelsen af tilgængelighedsbestemmelserne. Stikprøvekontrollens 2. fase er afgørende for denne identificering, for det er her, at eventuelle materielle mangler afdækkes. Dermed bliver det ekstra vigtigt, at stikprøvekontrollen af tilgængeligheden gennemføres ud fra retningslinjerne i indeværende vejledning for netop at sikre ensartethed. Kommunen bør tillige opbevare data fra alle stikprøvekontroller, så det er muligt efterfølgende at foretage en registrering og opsamling af resultaterne.

2.0 Uddybning angående brugerne

Bygningsreglementets bestemmelser gør brug af begrebet 'brugerne' som en samlet betegnelse for de brugere, der anvender bygninger, opholdsarealer og parkeringsarealer.

Når en brugergruppe skal karakteriseres, er det relevant at overveje en række forskellige funktionsnedsættelser. DS/ISO 21542:32012 opererer med seks overordnede kategorier af evner og funktionsnedsættelser. Der er personer med hørenedsættelse, personer med synsnedsættelse, personer med en funktionsnedsættelse, der er relateret til bevægeapparatet, og personer med kognitiv funktionsnedsættelse. Den femte kategori omhandler personer med skjult funktionsnedsættelse, det kan være styrke, modstandskraft, færdigheder og allergi. Den sidste kategori betegner personer med forskelligheder i alder og statur, det kan være personer, der er svækkede i en eller anden grad. Disse seks kategorier er ikke udtømmende.

Generelt gælder det for brugerne, at der kan være tale om forskellige brugsmønstre i forhold til hyppighed og varighed. Nogle er daglige brugere, mens andre måske kun opholder sig i en bygning én gang, men over længere tid. Inden for hver kategori af

funktionsnedsættelse vil der være individuelle forskelle blandt brugerne i forhold til funktionstab og funktionsevne. Når en brugergruppe vurderes, gælder det om at fange denne mangfoldighed og ikke lade forståelsen af brugerne være fastlåst. Nogle personer med en funktionsnedsættelse har en funktionsevne og et helbred, der gør dem i stand til at kunne varetage et arbejde, mens andre ikke er i stand til dette. Forskelle kan ligeledes påvirkes af alder, køn, kultur, opdragelse og erfaring¹⁰. Der kan også være forskel på, hvor aktive brugerne er i forhold til f.eks. familieliv, venner, fritidsinteresser, foreningsliv, naturoplevelser og kulturelle tilbud. Muligheden for at være aktiv og deltage er til stede, hvis de fysiske rammer er lagt tilrette for deltagelsen.

10) Bygningsreglementet, kap. 2, Vejledning til brugerbegreb, 3.0.0.

3.0 Uddybning af ligeværdighed i adgangsforhold og indretning

Bygningsreglementets formålsparagraf vedrørende adgangsforhold beskriver i § 48, at *"Bygninger, opholdsarealer og parkeringsarealer skal have adgangsforhold, der sikrer, at brugerne ved egen hjælp kan komme frem til dem, ind i dem samt frem til deres funktioner."*

'Ved egen hjælp' betyder, at brugerne selv eller ved hjælp af et hjælpemiddel kan komme frem til, ind i og frem til funktionerne i en bygning, et opholdsareal eller et parkeringsareal. Et hjælpemiddel kan f.eks. være en mobilitystok eller en kørestol. Der kan være tale om et samspil mellem hjælpemiddel og personlig hjælp i nogle situationer.

Det er vigtigt at vurdere adgangsforholdene som helhed, også i forhold til hvorledes de enkelte løsninger forvaltes, for at sikre, der ikke optræder barrierer undervejs, som kan hindre brugerne i at nå frem til den pågældende funktion på egen hånd.

Et eksempel på en barriere kan være, når det for en person med en synsnedsættelse, der anvender mobilitystok er muligt at komme frem til bygningen og finde den rette adgang, men ikke videre hen til den pågældende funktion i bygningen. Hvis den videre vej er meget kompliceret, og der ikke findes en bemandet reception med personale, som kan forklare vejen, eller der ej heller er mulighed for personlig assistance frem til den endelige funktion, vil der være tale om en barriere.

Et andet eksempel på en barriere kan være, hvis en løfteplatform er låst og kræver brug af en nøgle, således at en bruger i kørestol reelt ikke ved egen hjælp kan bevæge sig mellem to niveauer. Hvis betjeningspanelet kræver armkræfter, som brugeren ikke har, og der tillige ikke er plads til en ledsager på platformen, vil der ligeledes være tale om en barriere.

I bygningsreglementets formålsparagraffer vedrørende adgangsforhold (kap. 2) og bygningens indretning (kap. 9) tilsigtes ligeværdighed i adgangsforhold og indretning¹¹.

Ligeværdighed betyder *"det at være eller blive betragtet som ligeværdig(e)"*¹².

Ligeværdigt vil sige, at der er tale om *"med lige (så) stor værdi, betydning, styrke el.lign."*¹³.

Ligeværdighed kan være én og samme løsning for alle brugere. Men én og samme løsning for alle kan også afstedkomme begrænsninger for nogle brugere. Brugernes forskellige behov kan skabe et behov for forskellige løsninger¹⁴ og dermed valgmuligheder. Tilsammen kan forskellige løsninger bidrage til ligeværdighed.

Udformningen af bygninger og arealer er bestemmende for, i hvor høj grad brugerne tilbydes ligeværdige muligheder for at bruge bygningen, opholdsarealet eller parkeringsarealer. Alt efter udformningen, understøttes eller begrænses brugernes muligheder. Når formålet, i bestemmelserne vedrørende adgangsforhold og indretning, er ligeværdighed, vil det sige, at adgangsforhold og indretning skal udformes på en måde, som bidrager til ligeværdighed. Det betyder, at hver enkelt bruger skal opleve at blive behandlet med værdighed.

Ligeværdige muligheder handler grundlæggende om, at alle brugere får adgang til de samme bygninger, parkeringsarealer og opholdsarealer samt mulighed for at anvende

deres funktioner. Ligeværdighed handler også om måden, hvorpå det kan lade sig gøre at ankomme til en bygning eller et sted i en bygning, og om måden, hvorpå anvendelsen af funktionen finder sted. For selvom en funktion er mulig at anvende, bidrager den ikke nødvendigvis til ligeværdighed. Nogle løsninger kan virke stigmatiserende, f.eks. ved at en bruger føler sig udstillet. Det kan være i biografen, hvor en kørestolsbruger ikke selv kan vælge en plads, og derfor må sidde alene foran forreste række eller i et andet område af rummet frem for at sidde sammen med andre, f.eks. sine venner. Det kan være ved en indgang til en bygning, hvor en lift f.eks. bevæger sig op langs et vindue ved en restaurant, så alle gæsterne i restauranten kan følge kørestolsbrugerens vej frem til indgangen. Ligeværdighed handler derfor også om at undgå stigmatisering af mennesker.

11) Bygningsreglementet, kap. 2, Vejledning til brugerbegreb, 0.0.0.

12) <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ligev%C3%A6rdighed> besøgt 28.11.2018.

13) <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ligev%C3%A6rdig> besøgt 28.11.2018.

14) Bygningsreglementet, kap. 2, Vejledning til brugerbegreb, 2.0.0.

